

УДК 14.35.09

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/68-1-34>

Оксана ГЕТЬМАН,

orcid.org/0000-0002-5758-9683

викладач кафедри дизайну

Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

(Полтава, Україна) *oksana.gethman@gmail.com*

Євгенія СЕМЕНОВА,

orcid.org/0009-0003-6237-3232

студентка II курсу

Навчально-наукового інституту культури і мистецтва

Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

(Полтава, Україна) *evgeniasemenova205@gmail.com*

КОЛЬОРОВА ПАЛІТРА ПОЕЗІЇ У ЗБІРЦІ СЕРГІЯ ЖАДАНА «ГОСПОДЬ СИМПАТИЗУЄ АУТСАЙДЕРАМ. 10 КНИГ ВІРШІВ»

У статті охарактеризовано теоретичне значення та сутність поняття «кологістика» і «хроматизм», їх актуальність у дослідженні в колі лінгвістів та мовознавців. Описано місце і значення кольору в житті людини. Вивчено кольоровий вимір слова як важливого компонента художнього мовлення відносно того, як колір надає поезії емоційної виразності та візуальної глибини. Також наведено як колір на фізіологічному, психологічному та емоційному рівнях впливає на людину, визначено найбільш значущі аспекти впливу відносно літератури. Вивчено історію досліджень кольору, актуальність досліджень кольорів у лінгвістиці нині. Звернено увагу на літературне середовище України XXI століття. Визначено, хто із дослідників здійснив найбільш вагомий праці у вивченні творчого доробку сучасного українського поета, прозаїка, культурного та медійного діяча – Сергія Жадана. У дослідженні спрямовано увагу на використання кольору крізь призму поезії Сергія Жадана у збірці «Господь симпатизує аутсайдерам. 10 книг віршів». Зосереджено увагу на ідентифікації та аналізі кольорових образів, що присутні у творчості Жадана, а також на їхньому впливі на відображення емоційного спектру та створення візуально-образного контексту у віршах. Досліджено збірку Сергія Жадана «Господь симпатизує аутсайдерам. 10 книг віршів», вивчено критичні відгуки стосовно цієї збірки. Здійснено широке визначення кольорової палітри у цій збірці, виділено мікрополя кольору у поезіях автора, визначено кольори, котрі превалюють. Наведено характеристики кольору з огляду на колористику, що розширює уявлення про те, які настрої, сенси та емоції вкладає безпосередньо автор у власну поезію, використовуючи колір як інструмент виразу. Ця стаття є внеском у дослідження творчості Сергія Жадана з огляду впливу кольору на поетичний вираз, оскільки раніше цей важливий аспект його поетичного стилю у збірці «Господь симпатизує аутсайдерам» не було досліджено.

Ключові слова: колір, лексика, мікрополе, Сергій Жадан.

Oksana GETMAN,

orcid.org/0000-0002-5758-9683

Lecturer at the Design Department

Luhansk Taras Shevchenko National University

(Poltava, Ukraine) *oksana.gethman@gmail.com*

Evgenia SEMENOVA,

orcid.org/0009-0003-6237-3232

2nd year student

Educational and Scientific Institute of Culture and Arts

of Luhansk Taras Shevchenko National University

(Poltava, Ukraine) *evgeniasemenova205@gmail.com*

THE COLOR PALETTE OF POETRY IN THE COLLECTION OF SERHIY ZHADAN “HOSPOD’ SYMPATYZUYE AUTSAYDERAM: 10 KNYH VIRSHIV”

In this article, the theoretical significance and essence of the concepts “coloristics” and “chromatism” are characterized, along with their relevance in linguistic and philological research. The place and significance of color in human life are described, as well as the color dimension of words as an essential component of artistic expression in terms of how color lends emotional expressiveness and visual depth to poetry. Furthermore, the physiological,

psychological, and emotional impacts of color on individuals are examined, identifying the most significant aspects of its influence in the realm of literature. The historical research on color and the current relevance of color studies in linguistics are investigated. Special attention is directed towards the literary environment of 21st century Ukraine. The study identifies key researchers who have made substantial contributions to the exploration of the creative legacy of contemporary Ukrainian poet, prose writer, cultural, and media figure – Serhiy Zhadan. The research focuses on the use of color through the prism of poetry in Serhiy Zhadan's collection "Hospod' sympatyzuye autsayderam: 10 knyh virshiv". Emphasis is placed on the identification and analysis of color imagery present in Zhadan's work, as well as its impact on depicting emotional spectra and creating visual-imagery contexts within the verses. The collection "Hospod' sympatyzuye autsayderam: 10 knyh virshiv" by Serhiy Zhadan has been examined, and critical reviews regarding this collection have been studied. A comprehensive analysis of the color palette in this collection has been conducted, microfields of color in the author's poetry have been identified, and predominant colors have been determined. Characteristics of color, viewed through the lens of coloristics, are presented, expanding the understanding of the moods, meanings, and emotions directly infused by the author into his poetry, employing color as a tool of expression. This article contributes to the examination of Serhiy Zhadan's creative work, specifically through the lens of color's influence on poetic expression. It addresses an aspect of his poetic style within the collection "Hospod' sympatyzuye autsayderam: 10 knyh virshiv" that has not previously been explored.

Key words: color, lexemes, microfield, Serhiy Zhadan.

Постановка проблеми. Сучасна українська література є феноменом для нашої культури. Вона бере витоки з модернізму, охоплює постмодернізм і нині трансформується в найвигадливіших проявах. Кольоровий вимір слова завжди є важливим компонентом художнього мовлення, елементом культури, надає літературі особливого візуального наповнення, емоційної виразності.

Сергій Жадан – один із найвідоміших, найактуальніших і найцікавіших письменників сучасності. У своїй творчості він підіймає нагальні проблеми суспільства, розкриває власну філософію бачення світу й бореться за українське. Окрім цього, автор майстерно й неповторно створює живописні образи завдяки унікальному вибору та сполученню кольорів у творчості. Завдяки цьому його поетичний доробок цікавий і актуальний для вивчення з точки зору кольірної палітри та її впливу на емоційне сприйняття й аналіз твору. Збірка Сергія Жадана «Господь симпатизує аутсайдерам. 10 книг віршів» на сьогодні є найповнішим поетичним виданням сучасника (Zhadan, 2016) До збірки ввійшли вірші, написані від 1995 р. до 2014 р.

Мета статті – з'ясувати й окреслити кольорову палітру та її семантику у збірці відомого українського поета-сучасника «Господь симпатизує аутсайдерам. 10 книг віршів».

Аналіз досліджень. У царині обраної теми здійснювали дослідження такі науковці, як Бабій І, Березовчук Л., Бойчук Б., Булаховський Л., Василевич О., Волошина О., Коваль-Костинська О., Крупка Л., Лисиченко Л., Лінькова Д., Нестеренко В., Парасін Н., Підпригора С., Поліщук Я., Потебня О., Пустовіт Л., Свєрбілова Т., Семашко Т., Стасіневич Є., та Федорів У. Нами опрацьовано дослідження й матеріали, авторами яких є Андрушко Л. і Ясінський В., Бабенко А.,

Басфельд М., Блажко К., Дроздовський Д., Зеліско Л., Різ. С. і Червінська Н.

Виклад основного матеріалу. Колір здавна займає ключове місце в житті людини. Він здатен впливати не лише на зорове сприйняття, а й на всі органи чуття. Колористика – наука про колір (Slovník ukraínskoi movy u 20 t., 2016). Лінгвістів колористика як мовне явище цікавила впродовж тривалого часу, однак сильний вияв уваги виник у ХХ ст. й сформував певну традицію звернення мовознавців до аспектів кольору. Вивчення кольору з різних точок зору: символіка, естетика, поетика, фольклорність тощо, – бере початок ще з часів діяльності Аристотеля (384–322 до н.е.) й до сьогодні. Відомі українські науковці, як-от І. Бабій, Л. Булаховський, О. Василевич, О. Волошина, О. Коваль-Костинська, Л. Лисиченко, Д. Лінькова, Н. Парасін, О.Потебня, Л. Пустовіт, Т. Семашко займаються вивченням кольорів у різних лінгвістичних аспектах.

Колір впливає на людину на різних рівнях, включаючи *фізіологічний, психологічний і соціокультурний*. Наводимо кілька способів, котрі пояснюють цей вплив:

Фізіологічний вплив розуміє собою активізація нервово-гормональних систем, тобто різні кольори можуть впливати на нервову та гормональну активність. Деякі кольори можуть сприяти виробленню ендорфіну, гормону щастя, що може викликати почуття радості і задоволення.

Психологічний вплив пояснюємо сприйняттям і асоціаціями, ефектами кольорової психології, а також впливом на когнітивні функції.

У соціокультурному контексті колір викликає культурні асоціації. Також у багатьох культурах кольори мають важливе значення у релігійних та культурних обрядах, а також в одязі та предметах побуту.

Саме *фізіологічний аспект* простежуємо в поетичних доробках різних авторів, оскільки колір викликає візуальні відчуття, а отже належить до сенсорної лексики.

1. Вчені по-різному вирізняють вплив кольору на людину. Фізіологічний та психологічний аспекти найбільше стосуються емоцій, а отже спрямовані діяти на інтелект. У кінці ХХ століття з'явилися принципи хроматизму – дослідження впливу кольору на людину. «Хроматизм – між-дисциплінарне дослідження реальної людини в реальному світло-колірному оточенні зовнішнього середовища» (Babenko, 2021). На думку І. Гете, колір « незалежно від будови і форми матеріалу, певним чином впливає на душевний настрій», «кольори діють на душу, вони викликають почуття, пробуджують емоції і думки» (Басфельд, 1997: 19–743), тобто наголошує на тому, що саме колір, незалежно від предмету, діє на мозок, викликає асоціації й відчуття, у наслідок чого у людини відбувається мисленнєвий процес й людина відчуває певні емоції.

Сучасна українська література є феноменом для нашої культури. Вона бере витоки з модернізму, охоплює постмодернізм і нині трансформується в найвищавіших проявах. Сергій Жадан – один із найвідоміших, найактуальніших і найцікавіших письменників сучасності. У своїй творчості він підіймає нагальні проблеми суспільства, розкриває власну філософію бачення світу й бореться за українське.

2. У колі літературознавців Сергія Жадана звуть «Останній український лірик» (Басфельд, 1997: 719–743). Його творчість є об'єктом цікавості у різних аспектах для літературознавців та лінгвістів. Найглибше дослідження, на нашу думку, стосується поетики прози Сергія Жадана, котре здійснила А. Бабенко (Бабенко, 2021). Також вагомі дослідження творчості письменника здійснили Л. Березовчук, Б. Бойчук, Л. Крупка, В. Нестеренко, С. Підпригора, Я. Поліщук, Т. Свербілова, Є. Стасіневич, та У. Федорів.

Дмитро Дроздовський у критичному відгуку «Утрачений Єрусалим Жадана» на збірку «Господь симпатизує аутсайдерам. 10 книг віршів» висловлює думку, що тут автор «...знайшов свою форму, свій погляд на річ., свою речовину для розчинення речі, тобто її словесно-граматичної та метафізичної деталізації» (5). Дійсно, збірка є високохудожньою, динамічною та віртуозною, а зворотна хронологія викладу поетичного доробку цікаво відтворює поступовість особистісного формування, набуття окреслень та мови думок автора, починаючи від Жадана-сформованого-

автора, і закінчуючи Жаданом у пошуках себе. Нас же цікавить те, якими кольорами Сергій Жадан призматизує свою палітру бачення світу у віршах.

Ми проаналізували кольорову палітру у збірці Сергія Жадана «Господь симпатизує аутсайдерам. 10 книг віршів» (Дроздовський, 2015). На сьогодні це найповніше поетичне видання сучасника. До збірки ввійшли вірші, написані від 1995 р. до 2014 р.

Нами підраховано кількість назв на позначення кольору, а саме 421. Виділяємо 12 кольорових груп, тобто мікрополів, до кожної з яких відносимо найближчі відтінки. Домінантними є мікрополя чорного, жовтого, зеленого та червоного. Також виокремлюємо мікрополя білого, сірого, помаранчевого, синього, блакитного, рожевого та коричневого. Зустрічаємо поодинокі кольори як фіолетовий і бузковий, котрі об'єднуємо в мікрополе фіолетового.

Нами підраховано кількісне наповнення кожного з мікрополів: чорний – 150, жовтий – 80, зелений – 48, червоний – 34, білий – 29, сірий – 27, синій – 14, помаранчевий – 13, рожевий – 10, коричневий – 7, блакитний – 6, фіолетовий – 3.

Мікрополе *чорного* є найбільш частотним. Чорний – колір страху, таємниці, влади, смерті, агресії тощо (14). Сергій Жадан прямо висловлює одну зі своїх варіацій символіки чорного кольору у вірші «Гриби Донбасу»: «Чорний колір смерті, чорний колір життя» (Дроздовський, 2015: 243). У книзі «Господь симпатизує аутсайдерам. 10 книг віршів» зустрічаємо такі словосполучення із цим кольором: чорну кров; чорні троянди; чорні ворони; чорне волосся; чорну білизну; чорні тіні; чорним небом; чорні губи; чорної шахти; чорне м'ясо; чорними біженками; чорна шкіра; чорна гризота; чорних тілах; небо чорне; чорною саженою; чорна п'ятниця; чорне гілля; чорного хіміка; легені – чорні; чорним оком; чорним напалом; чорна шкіра; для чорних; для чорного; лаштують чорному; шують чорному; тримають чорного; чорний іде; чорношкіру душу; чорні мов камені; запитує чорного чорний; відповідає чорному чорний; у чорному тілі; чорні апостоли; чорний папір; чорну пропаганду; чорний апостол; чорний сніг; в чорній породі; в чорній траві; чорними серцями; із чорним, як життя, волоссям; чорної зими; чорна труба; чорні притоки; чорна ріка; у чорних костюмах; під чорною тушшою; чорні голоси; в чорних горах; найчорнішим із небес; чорну армію; чорну фарбу; чорні кімнати; чорним ґрунтом; чорні діри; чорних ниток; чорний, як власна білизна; чорні озера; в чорних снігах; чорне сяйво; чорний камінь; від чорної крові;

чорної крові; чорна квітка; чорні берети; чорні кити; чорним теплом; чорних портах; за чорними теплотрасами; в чорних нічліжках; повітря чорне; чорна зоря; чорне срібло; чорною п'ятою; у чорній м'ясорубці; чорний біт; чорні дерева; чорні коридори; чорної нафти; чорні ботинки; чорний вересень; чорні генії; чорну валізу; чорного налу; чорною кров'ю; чорна кров, чорніша за нафту; чорне-чорне волосся; чорний колір смерті, чорний колір життя; чорні духи туману; чорних портів; чорно-білими карточками; з чорною шкіряною; в чорній проймі; чорних королів; чорного радіо; чорноволосий волонтер; в чорних куртках; чорні пси; до чорних ям; чорні квіти; з чорної води; чорної крові; в чорних куртках; чорними куртками; чорна боксерська груша; чорнітиме вино; з чорних пустот; чорних хвороб; чорною водою; чорною пташиною кров'ю; під чорними костюмами; чорні троянди; на чорних полях; чорні футбольні м'ячі; чорні дельфіни; гравій – чорний; від чорної музики; чорний тютюн; чорні ботинки; чорні опори; чорний замок; чорних автомобілів; з чорним записником; чорним вужем; чорний іслам; чорна поезія; чорним солодом; чорний знак; чорний прапор; чорні нігті; чорну електрику; чорна зоря; чорна маса; з чорної глини; чорні оголошення; чорна папороть; чорний вузол; чорного неба; протяг – чорний; чорне військо; чорним попелом; чорні стеги; чорні квартали.

До мікрополя чорного відносимо також такі лексеми на позначення кольору, як чорнильний, вугільний та свинцевий у таких словосполученнях: чорнильна лють; вугільних затоках; в тиші свинцевій; наприклад: «Всі його темні прокляття й чорнильна лють» (Дроздовський, 2015: 125); «І кров вибухала у вугільних затоках ночі» (Дроздовський, 2015: 114); «Вертається й засинає в тиші густій і свинцевій» (Дроздовський, 2015: 114).

Другим за частотністю є мікрополе *жовтого* кольору. Воно містить такі словосполучення: жовтим відлунням; жовтих полів; жовті місяці; в жовтих снігах; пожовклі конверти; жовті меди; жовтим чаєм; із жовтих черевиків; жовті крани; з жовтою травою; жовтої штучної шкіри; жовті монети; пожовтілі від часу ванни; жовта цегла; жовта сеча; на жовтих побережжях; в жовтих проймах; жовтий фарбник; жовтим ключем; жовті молоковози; по жовтій стерні; жовкле письмо; мов жовте масло; жовті гардини; жовта іржа; жовкне папір; жовта музика; жовтаві хінці; жовто звисаючи.

Жовтий символізує захист та надію, золотий колір – досвід, мудрість і досягнення мети. У поезіях Сергія Жадана кількісно переважає золотий колір, а не жовтий. Якщо зважати на тематику

творчого доробку та парадигму світу, котру транслює письменник, то логічно обґрунтованим є те, що превалює лексема золотого кольору й цей колір займає одну з найбільш часто вживаних позицій (15). Зустрічаємо такі словосполучення із використанням лексеми золотий: золотим піском; золоте волосся; золоті скорпіони; золоті місяці; золоті чіпси; золотошкірі; в яблуневому золоті; золотими ночами; золотив покрівлі; золотив гілля; золотив скло; золотив усе; золотом сонця; золотої пори; золоті семафори; золота земля; золоті птахи; золотий відтінок; золоті прикраси; золота матерія; золото смутку; золоті вогні; золотою мадерою; наче золото в ріках; золоті річки; золото пшениці; золота на обручках; в золотій імлі; золоті червінці; золоті червінці; із золотими долонями; золотими портсигарами; світиться золотом; золоті вогні; золоті нитки; золоті асирійські монети; золоті монети; золотого завмирання; золоті наперстки; тьмяніють золотом; золота в хустках; ніби фальшивим золотом; золотом сутінків; золоті червінці.

Також у мікрополі жовтого зустрічаємо такі лексеми на позначення відтінків, як бурштиновий і сонячний у словосполученнях: бурштином вмерзаючи в кригу; бурштином вмерзаючи у воду; сонячного пилу; сонячний бік; сонячні хмарочоси; сонячного пилу; сонячні вісімдесяті; наприклад: «Як шука рухається в глибині, бурштином вмерзаючи в кригу» (Дроздовський, 2015: 114); «Хто бачив сонячні хмарочоси в центрі, той мене зрозуміє» (Дроздовський, 2015: 237).

Мікрополе *зеленого* охоплює такі словосполучення: зелена ніч; смарагдова течія; зеленими слізьми; зелених медуз; смарагдова трава; на зелених кухнях; зелене тепло; смарагдову траву; зелені планети; в зеленій милі; смарагдову кров; смарагдові води; зеленим димом; зеленим вогнем; Зелені яблука; небо зелене; зеленої ночі; кількість зеленого; зеленими демонами та зірками; зелені вогні; зелена трава; зеленого неба; зелені слова; смарагдове листя; зелений туризм; зелене, мов океан; кров – темно-зелена; під смарагдовим небом; небо – тепле й зелене; зеленим спалахом; зелених речей; від зеленого світла; зелені спалахи; смарагдове листя; зеленооких дияволів; зелених парків; смарагдові тіні; зелена вода; в зеленому небі; зелені контактні лінзи; зелені комети; зеленому як краснодарський чай; води зелених рік; листя зелених трав; під зеленим небом; зелені згустки; болотяні вогники; шпалери – зелено-гостинні.

Зелений колір символізує розвиток, розум, дорослішання, молодість, природу, надію та нового життя. З-поміж семантики зеленого виокремлено й негативні значення кольору, як-от хво-

робливість та слабкість (7). Мікрополе зеленого об'єднало також лексеми смарагдовий та болотяний, наприклад: «Він спиняє смарагдову кров у венах» (Дроздовський, 2015: 69); «Той, який тікає по шпалах, між болотяні вогники семафорів» (Дроздовський, 2015: 486).

Мікрополе *червоного* містить такі словосполучення: червоною цеглою; червоні серця; волосся червоним кріпленим; червоні комісари; повітря було червоним; кількість червоного; червоні комети; з червоних береж; червоне вино; червоне сонце; червоній сукні; у червоних боксерських трусах; Ісус був червоним; Ісус був точно червоним; полуничну кров; кривавих вікендів; криваві пружини; по кривавому сліду; полуничну кров; червоне вино; червоних п'ятдесятих; червоні комунарські серця; червоної фарби; червоні коронки; під червоним півмісяцем; червона «Аль-Каїда»; червона паста; рубець червоніс; червоним розквітом; вишневий хрест; червоного сонця; червона цегла; червоніли з рукавів; червону стіну.

Червоний колір – колір любові, пристрасті, азарту, сили. Також цей колір має сильні негативні відтінки, як-от страх, агресія, стрес і небезпека (14). До мікрополя червоного ми також відносимо лексеми кривавий, що часто має саме негативні відтінки семантики червоного кольору, наприклад: «Ідучи по кривавому сліду своєї любові» (Дроздовський, 2015: 340). До цього мікрополя також відносимо лексеми вишневий і полуничний: «Тримався поверхні набряклий вишневий хрест» (Дроздовський, 2015: 379); «Винесіть, вологу душу, кожен померлий плід і полуничну кров» (Дроздовський, 2015: 326).

Мікрополе *білого* налічує найбільшу кількість відтінків, як-от слонова кість, порцеляновий, молочний, платиновий, блідий, колір теплого воску. Наприклад, «Ах, ці порти, куди сходять вивезені в трюмах сенегальці, чорне м'ясо сердець, слонова кість очей» (Дроздовський, 2015: 31); «Доки в потоках сонця й пилу спалахували твої порцелянові литки» (Дроздовський, 2015: 92); «Про океанські глибини в яких, ніби в молоковозах, згортається молоко місяці» (Дроздовський, 2015: 163); «Ліворуч від нього буде лежати платинова блондинка» (Дроздовський, 2015: 163); «З блідою шкірою після кривавих божевільних вікендів» (Дроздовський, 2015: 339); «Небо кольору теплого воску» (Дроздовський, 2015: 438).

Білий колір уособлює чистоту, невинність та божественність (17). У поезії Сергія Жадана різноманіття відтінків білого розширює та уточнює емоційні контексти, допомагає читачу сприймати настрої.

Загалом мікрополе білого містить такі словосполучення: слонова кість очей; білі люди; білу наволоч; порцелянові литки; вибіленим вапном; молоко місяця; із серцем зі слонової кістки, на білих простирадлах; платинова блондинка; платинова блондинка; платинові тьолки; на білому піску; чорно-білими карточками; на вибілену сонцем; у білих майках; блідою шкірою; білий-білий сніг; білі пустоти; в білих снігах; білий цукор; білий слимак; сніг, ніби пряжене молоко; стежка їх біла; з білих тканин; кольору теплого воску; білих птахів; біліла сіль; білий острів; з блідо-причинної стелі.

Мікрополе *сірого* об'єднало лексеми сірий і срібний, містить такі словосполучення: срібло коропів; срібно горять; срібній таці; срібне повітря; як срібло в молоці; сірі, сірий халат; мов обгортковий папір; голос ніби столове срібло; срібні кулі; зі сріблом у горлі; срібні монети; сірому светрі; сіру щетину; срібні монети; на сірому френчі; срібні цвяхи; сірі сорочки; сірі хребти; сіра білизна; срібна сутінь; сірий будинок; в сірих хустках; сірим обличчям; срібна клавіатура; сірі шинелі; срібні монети луски; срібними сережками.

Семантичне значення сірого кольору – це баланс. Колір не викликає яскравих емоцій, є ахроматичним. У поезії Сергія Жадана сірий колір створює враження буденності, монотонності та одноманітності. Натомість срібний колір є уособленням краси, надії, жіночності (10). Наприклад, «Сірі, мов обгортковий папір, квартирні злодії» (Дроздовський, 2015: 337); «Тоді лише срібне повітря й глибокі поля» (Дроздовський, 2015: 104).

Мікрополе *синього* містить такі словосполучення: синіх джерел; сині дерева; в синій блузі; синій елем; синім лицем; синє небо Карпат; і на синьому; в синіх джинсових комбінезонах; синя олійна фарба; сині краплі; в синій жилі; синіх степів; синя водойма; сині окуляри. Синій колір є уособленням безпеки, спокою, захисту та здоров'я (10). Окрім цього, Сергій Жадан надає синьому образ життя та чистоти, наприклад: «Такі сині дерева, такі зелені планети» (Дроздовський, 2015: 37).

Мікрополе *помаранчевого* декілька різних лексем на позначення відтінку, як-от помаранчевий, вогняний, апельсиновий, рудий, мідний і жовтогарячий, наприклад: «Принцеса носить помаранчеві кліпси» (Дроздовський, 2015: 16); «Й передав переляканому сину Йоні вогняний меч» (Дроздовський, 2015: 74); «Звичка триматися до останнього апельсинових вогнів нічної торгівлі» (Дроздовський, 2015: 129); «Як в'їдається кров ластовинням рудим» (Дроздовський, 2015: 488); «Чуєш, за міддю в її волоссі плачуть риболовецькі артілі?»

(Дроздовський, 2015: 171); «Кутає боязко горло в жовтогарячі хустки» (Дроздовський, 2015: 439). Загалом мікрополе помаранчевого містить такі лексеми: помаранчеві кліпси; помаранчеве тло; вогняний меч; вогняним мечем; апельсинових вогнів; руде волосся; вогняний вихор; помаранчеві зірки; рудоволосі дівчата; за міддю в її волосся; помаранчевий колір; жовтогарячі хустки; ластовинням рудим. Помаранчевий колір символізує успіх, радість, сонце, щастя (12). У поезіях Сергія Жадана помаранчевий є символом перемоги, привертає увагу, випромінює тепло.

Семантика *рожевого* полягає у красі та юності (8). Сергій Жадан у віршах наводить м'яку та ніжну палітру кольорів, наприклад: «Чи слід пробивати нашим будинкам серця й випускати з них теплу малинову кров?» (Дроздовський, 2015: 110); «Ніс яскраву квітку будяка своїй коханій рожевій бабусі» (Дроздовський, 2015: 474); «В черешневій квітній піні його зустріли перші півні» (Дроздовський, 2015: 494). Загалом мікрополе рожевого містить такі словосполучення: малинову кров; рожевий фарш; рожевою горілку; рожеве вино; краплі – рожеві; рожевий дегенерат; рожевій маковині; рожевій бабусі; рожеві промені; в черешневій квітній піні.

Коричневий символізує вірність, сталість, стійкість (19). У поезіях Сергій Жадан використовує лексеми вохрянний, коричневий, шоколадний і брунатний на позначення коричневого кольору, наприклад: «Ріки – це назви, солодка вохра фонетики» (Дроздовський, 2015: 320); «І небо коричневе після дощу» (Дроздовський, 2015: 387); «Сідає в порожньому заліза шоколадний концертний рояль» (Дроздовський, 2015: 435); «І сірим його обличчям стікають брунатні сльози» (Дроздовський, 2015: 428). Мікрополе коричневого містить такі словосполучення: вохра фонетики; коричневих конвертів; коричневі очі; небо коричневе; шоколадний рояль; дерева – коричневі; брунатні сльози.

Блакитний колір – це колір спокою, безтурботності та гармонії (18). ікрополе блакитного кольору налічує такі словосполучення: блакитні риби; блакитні зорі; фарбою голубою; блакитною

глиною; блакитне повітря; блакитні душі. Наприклад: «Блакитні риби в ріці» (Дроздовський, 2015: 28); «Вони малюють очі фарбою голубою» (Дроздовський, 2015: 47).

Мікрополе *фіолетового* містить такі лексеми, як бузковий і фіолетовий. Налічуємо такі словосполучення, як: бузкові сутінки; фіолетові краплі; бузковими тінями. Це колір чутливості, елегантності, розкоші, таємничості (11). У Сергія Жадана фіолетовий у поезіях наділений магічними та загадковими значеннями, наприклад: «І не переходити нічними мостами, на яких залягають бузкові сутінки» (Дроздовський, 2015: 334); «Липкі фіолетові краплі сиропу стягували шкіру» (Дроздовський, 2015: 396).

Висновок. Отже, кольорова палітра у збірці Сергія Жадана «Господь симпатизує аутсайдерам. 10 книг віршів» насичена, містить 421 словосполучення на позначення кольору. Нами виділено 12 мікрополів кольору, кількісне наповнення яких: чорний – 150, жовтий – 80, зелений – 48, червоний – 34, білий – 29, сірий – 27, синій – 14, помаранчевий – 13, рожевий – 10, коричневий – 7, блакитний – 6, фіолетовий – 3. У мікрополі чорного кольору фіксуємо такі лексеми, як чорнильний, вугільний та свинцевий. До мікрополя жовтого відносимо також золотий, бурштиновий і сонячний. Мікрополе зеленого об'єднало також смарагдовий і болотяний. Група червоного включає полуничний, кривавий і вишневий. Найбільш різноманітною щодо позначення кольору є мікрополе білого, що включає такі відтінки, як слонова кість, порцеляна, молочний, платиновий, блідий, пряжене молоко та теплий віск. До мікрополя сірого відносимо також срібний. У мікрополі синього виокремлюємо лише одну лексему на позначення кольору – синій. Мікрополе помаранчевого містить також лексеми, як вогняний, апельсиновий, рудий, мідний і жовтогарячий. Мікрополе рожевого об'єднало ще малиновий та черешневий. До коричневого відносимо такі відтінки, як вохняний, шоколадний, і брунатний. Блакитний і голубий об'єднуємо в одне мікрополе, і відповідно – фіолетовий і бузковий.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрушко Л, Ясінський В. Вплив червоного кольору на психосматику людини. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна*. Львів. 2014. Вип. 1. 213 с.
2. Бабенко А. Поетика прози Сергія Жадана : дисертація. Київ, 2021. 195 с.
3. Басфельд М. З теорії кольору. Довідник Гете. Штутгарт, 1997. С. 719–743.
4. Блажко К. П. Метафора війни у творчості Сергія Жадана та Любові Якимчук : Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра. Острог, 2021. 75 с.
5. Дроздовський Д. Утрачений Єрусалим Жадана. URL: https://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/42247/ (дата звернення: 09.10.2023).
6. Жадан С. Господь симпатизує аутсайдерам. 10 книг віршів: збірка. 2-ге вид. Харків : Книжковий Клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016. 512 с.

7. Зеліско Л. Кольори у мистецтві. Зелений на полотнах митців. GALLERY 101. GALLERY 101. URL: <https://gallery101.com.ua/colours-in-art-green/> (дата звернення: 15.10.2023).
8. Зеліско Л. Рожевий. Кольори у мистецтві. GALLERY 101. URL: <https://gallery101.com.ua/colours-in-art-pink/> (дата звернення: 15.10.2023).
9. Значення кольору в психології. URL: <https://jak.koshachek.com/articles/znachennja-koloru-v-psiologii.html> (дата звернення: 15.10.2023).
10. Психологія синього кольору – що це таке, визначення та поняття. URL: <https://uk.economy-pedia.com/11040267-psychology-of-the-color-blue> (дата звернення: 15.10.2023).
11. Психологія фіолетового кольору. URL: <https://uk.economy-pedia.com/11040502-psychology-of-the-color-purple> (дата звернення: 15.10.2023).
12. Різ С. Символічне значення помаранчевого кольору. *História, símbolos e mitologia*. URL: <https://avareurgente.com/uk/symvolichne-znachennia-pomaranchevoho-kolyoru> (дата звернення: 15.10.2023).
13. Різ С. Символічне значення червоного кольору (історія та використання). *História, símbolos e mitologia*. URL: <https://avareurgente.com/uk/symvolichne-znachennia-chervonoho-kolyoru-istoriia-ta-vykorystannia> (дата звернення: 15.10.2023).
14. Різ С. Символічне значення чорного кольору. URL: <https://avareurgente.com/uk/symvolichne-znachennia-chornoho-kolyoru#shcho-symvolizuye-chornyy-kolir> (дата звернення: 14.10.2023).
15. Семантика жовтого кольору. URL: <https://ocnt.com.ua/semantyka-zhovtogo-koloru/>.
16. Словник української мови у 20 т. Том 7. Квартал – Кяхтинський / Наук. кер. проекту акад. НАН України В.А. Широков. К. : Наукова думка, 2016. 914 с.
17. Червінська Н. Білий колір: символіка, відтінки і поради з дизайну – Блог Depositphotos. Блог Depositphotos. URL: <https://blog.depositphotos.com/ua/bilyj-kolir-symvolika-vidtinky-i-porady-z-dyzajnu.html> (дата звернення: 15.10.2023).
18. Що означає блакитний колір у психології. *Rossignol Дивовижний навколишній світ*. URL: <https://rossignol.com.ua/shho-oznachaye-blakitnij-kolir-u-psiologii/> (дата звернення: 15.10.2023).
19. Що означає коричневий колір в психології? Варто знати. URL: <https://varto.org.ua/?p=512> (дата звернення: 15.10.2023).

REFERENCES

1. Andrushko, L., & Yasinsky, V. (2014). *Vplyv chervonoho koloru na psykhosomatyku liudyny* [Influence of the red color on human psychosomatics]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav. Seriiia psykhologichna, Vyp. 1.* – Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs. Psychological Series, Issue 1. [in Ukrainian].
2. Babenko, A. (2021). *Poetyka prozy Serhiia Zhadana* [Poetics of Serhiy Zhadan's Prose] *Dysertatsiia*. Kyiv – Dissertation. Kyiv. [in Ukrainian].
3. Basfeld, M. (1997). *Zur Farbenlehre* [From the theory of color] *Goethe Handbook*. Stuttgart. [in German].
4. Blazhko, K. P. (2021). *Metafora viiny u tvorchosti Serhiia Zhadana ta Lyubovi Yakymchuk* [The metaphor of war in the works of Serhiy Zhadan and Lyubov Yakymchuk] *Kvalifikatsiina robota na zdobuttia osvithnoho stupenia mahtstra*. Ostroh – Qualification work for the master's degree. Ostroh. [in Ukrainian].
5. Drozdovskiy, D. (n. d.). *Utrachenyi Yerusalym Zhadana* [Zhadan's Lost Jerusalem]. [in Ukrainian]. URL: https://vsi-knygy.net.ua/shcho_pochytaty/42247/
6. Zhadan, S. (2016). *Hospod sympatyzuie autsyderam. 10 knyh virshiv* [The Lord Sympathizes with Outsiders. 10 Books of Poems] *zbirka. 2-he vydannia*. Kharkiv: Knyzhkovyi Klub «Klub simiinoho dozvillia» – Collection. 2nd edition. Kharkiv : Book Club "Family Leisure" [in Ukrainian].
7. Zelisko, L. (n.d.). *Kolyory u mystetstvi. Zelenyi na polotnakh myttsiv* [Colors in Art. Green in Artists' Canvases]. GALLERY 101 – GALLERY 101. [in Ukrainian]. URL: <https://gallery101.com.ua/colours-in-art-green/>
8. Zelisko, L. (n.d.). *Rozhovyi. Kolyory u mystetstvi* [Pink. Colors in Art]. GALLERY 101 – GALLERY 101. [in Ukrainian]. URL: <https://gallery101.com.ua/colours-in-art-pink/>
9. *Znachennia koloru v psykhologii*. (n.d.). [The meaning of color in psychology]. [in Ukrainian]. URL: <https://jak.koshachek.com/articles/znachennja-koloru-v-psiologii.html>
10. *Psykhohiia synioho koloru – scho tse take, vyznachennia ta ponyattia*. (n.d.). [Psychology of the color blue – what is it, definition and concept]. [in Ukrainian]. URL: <https://uk.economy-pedia.com/11040267-psychology-of-the-color-blue>
11. *Psykhohiia fiolitovoho koloru*. (n. d.). [Psychology of the color purple]. [in Ukrainian]. URL: <https://uk.economy-pedia.com/11040502-psychology-of-the-color-purple>
12. Riz, S. (2023). *Symvolichne znachennia pomaranchevoho koloru* [Symbolic meaning of the orange color]. *Istoriia, symboly i mifolohiia – History, symbols and mythology*. [in Ukrainian]. URL: <https://avareurgente.com/uk/symvolichne-znachennia-pomaranchevoho-kolyoru>
13. Riz, S. (2023). *Symvolichne znachennia chervonoho koloru (istoriia ta vykorystannia)* [Symbolic meaning of the red color (history and usage)]. *Istoriia, symboly i mifolohiia – History, symbols and mythology*. [in Ukrainian]. URL: <https://avareurgente.com/uk/symvolichne-znachennia-chervonoho-kolyoru-istoriia-ta-vykorystannia>
14. Riz, S. (2023). *Symvolichne znachennia chornoho koloru* [Symbolic meaning of the black color.]. [in Ukrainian]. URL: <https://avareurgente.com/uk/symvolichne-znachennia-chornoho-kolyoru#shcho-symvolizuye-chornyy-kolir>
15. *Semantyka zhovtogo koloru*. (2020). [Semantics of the yellow color]. [in Ukrainian]. URL: <https://ocnt.com.ua/semantyka-zhovtogo-koloru/>

-
16. *Slovník ukrajskoi movy u 20 t.* (2016). [Ukrainian Language Dictionary in 20 Volumes.]. Kyiv : Naukova dumka. Tom 7. Kyiv : Naukova Dumka. Volume 7. [in Ukrainian].
17. Chervinska, N. (2023). *Bilyi kolor: symbolika, vidtinky i porady z dyzajnu* [White color: symbolism, shades and design] Blog Depositphotos – Depositphotos Blog. [in Ukrainian]. URL: <https://blog.depositphotos.com/ua/bilyj-kolor-symbolika-vidtinky-i-porady-z-dyzajnu.html>
18. *Shto oznachaie blakytynyi kolor u psykholohii.* (n.d.). [What does the blue color mean in psychology] Rossignol Dyvovyzhnyi navkolyshnii svit – Rossignol Wonderful World Around. [in Ukrainian]. URL: <https://rossignol.com.ua/shho-oznachaye-blakitnij-kolor-u-psixologii/>
19. *Shto oznachaie korychnevyi kolor v psykholohii?* (n.d.). [What does the brown color mean in psychology?] Varto znaty – Worth Knowing. [in Ukrainian]. URL: <https://varto.org.ua/?p=512>